

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Станимир Петров Илиев
доцент от професионално направление „Национална сигурност” в Академията
на МВР , член на научно жури във връзка с публичната защита на
дисертационен труд на тема: „Въздействието на миграцията
за европейската идентичност и сигурност“ за придобиване на научната степен
„доктор на науките“ по област на висшето образование 9. „Сигурност и
отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“, в Академия
за национална и информационна сигурност, гр. Пловдив

1. Предмет на рецензиране и биографични данни за кандидата

Определен съм за член в научно жури със заповед № 056/20.10.2025 г. на Ректора на Академията за национална и информационна сигурност (АНИС), град Пловдив във връзка с откритата процедура за публична защита на дисертационен труд с автор д-р Мирослав Краковски, кандидат за присъждане на научната степен „доктор на науките“ в катедра „Национална сигурност“ в АНИС. Темата на дисертационния труд „Въздействието на миграцията за европейската идентичност и сигурност“ е в област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“.

Мирослав Краковски е завършила магистратура в Ягелонски университет, където придобива образователна и научна степен „магистър по социални науки“. Започва работа в Института по Полски изследвания в Ягелонския университет в катедра „Социология на етноса“, където е водил занятия със студенти от Института за изследвания на полската диаспора към Ягелонския университет, предимно по общи предмети, както и занятия в Лятното училище по полски език и култура към Ягелонския университет. Има опит като преподавател и консултант на групи предимно чуждестранни студенти, включително студенти от полски произход. През 1992 г. защитава дисертация на тема „Свободен със свободните, равен с равните. Полша и поляците за независимостта на източните съседи на Република Полша“.

Следва да се подчертае опита на кандидата в преподавателската дейност и участието му в редица научноизследователски и образователни проекти свързани с предмета на изследване. Дисертационния труд реално се явява естествено продължение

на образователната и изследователска дейност на докторанта, отчитайки и професионалния му път.

2. Актуалност и обща характеристика на дисертационния труд

Актуалността на дисертационния труд е безспорна. Тя се обуславя от настъпилите дълбоки промени през последните десетилетия над човечеството поради засиления миграционен натиск към Европа и пораждащите се заплахи от тероризъм. В съвременния свят особено актуални са проблемите свързани точно с този вид заплаха. Миграцията се явява едно от големите предизвикателства на новия световен ред с което човечеството, държавите и народите се сблъскват всеки ден. През последните две десетилетия, миграцията се превръща в проблем за Европа и държавите членки, когато големи маси от тълпи търсещи по-добър живот (Better life) се установяват на тяхната територия, а по-късно предявяват и поредица от претенции.

Представената за рецензия дисертация има характеристиките на самостоятелно изследване и трайно присъствие на критично и задълбочено мислене. Състои се от увод, пет раздела, заключение, библиография и приложения развити на 275 страници. Изключително добро впечатление правят използваните методи при изследването, макар да не са описани в увода. Професионалният опит на Мирослав Краковски в областта на научноизследователската дейност е видим в дисертацията, където умело е използвал за набиране на емпиричната информация необходима за изследваната проблематика.

Дисертантът е направил въведение в темата, като ни насочва за обсега на изследване на темата като формулирания предмет значително надхвърля посочената тема в по-широк смисъл на думата и леко измества акцента на изследване, който би трябвало да бъде въздействието на миграцията върху сигурността и запазването на идентичността на държавите в Европа. Въпреки това може да се приеме, че хората и взаимовръзките между тях са част от миграционния аспект и биха повлияли върху сигурността на европейската идентичност.

Първи раздел на дисертационното изследване, озаглавен **„Хората и техните миграции“**, е с обем от 35 машинописни страници. В тази част от дисертационното изследване, автора разглежда теорията и научните знания за произхода на човечеството, миграциите в историята и разпръскването на хората и изчезването на първичната идентичност. Според автора теорията за разпространението на хората по света се потвърждава отново, като посочва, че в момента поддръжниците на теорията за „излизането от Африка“ оценяват времето на началото на миграцията на около 150-80

хиляди години. Човекът е проправил път от Африка до Близкия изток (разглеждат се два възможни маршрута на преминаването), след което едната група е тръгнала по южните брегове на Азия чак до Австралия, а другата група е тръгнала на север към Европа и Азия, за да достигне Северна и Южна Америка през тогавашната суха Берингия (ивица земя, свързваща днешен Сибир в Азия с райони на Северна Канада и Аляска в Северна Америка). Случилото се през последните 60 хиляди години са просто екологични и културни варианти, в които са еволюирали нашите по-близки или по-далечни роднини. Биологичната основа на съюза между мъж и жена, чието значение и ценност ни дава увереност, че живеем в рамките на една единствена, глобална, семейна общност, която често, особено в католическите публикации, се нарича човешко семейство.

Във Втори раздел, **„История - все по-отчетлива идентичност и регионализация“**, е извършен анализ на миграцията и нейните алтернативни многообразия. Разгледани са основни понятия като: ген, култура, езици, цивилизации, религии, нации.

Според автора миграциите, макар и променливи по отношение на посока, интензивност, мотиви и вид, изглеждат като постоянен атрибут на човечеството. Доброволните миграции винаги са били свързвани с надеждата на определени групи и индивиди да подобрят собственото си положение: обикновено в икономически план, но често и в социален или религиозен. Принудителните миграции, от друга страна - бягства, експулсираня, депортации, преселвания и др. - са били израз на пряко насилие, налагано тук и сега от по-силните срещу по-слабите. Въпреки това, и в двете форми, доброволни и принудителни, миграциите са били мощен фактор, допринесъл за оформянето на историята на континентите, древните империи и съвременните държави, както и на семействата, племената и съвременните национални общности. В хода на историята техният характер също се е променял.

Авторът разглежда миграцията от няколко основни фактори. Те включват статистика, икономическа география, демография и социология. Тяхното разбиране за миграцията е като цяло сходно, но се различава по важни начини поради проблемите, които се стремят да решат.

Докторантът прави задълбочени анализи на посочените по-горе понятия свързани с миграционните процеси. Разгледани международни организации и институции на Европейския съюз, имащи отношение миграцията като: Международна организация за миграция, ВКБООБ и други.

Трети раздел: „Идентичност и културна сигурност“, представлява естествено и последващо продължение на базата на вече извлечените резултати от предишни анализи, възможност за тяхното сравнение както по отделните критерии на статуса и отчитане на динамика, така и на прилагания методологически инструментариум.

Тази част от дисертационното изследване, д-р Мирослав Краковски изследва понятието културна сигурност и идентичност в социологията и социалната психология. Според автора, дефинирането на културната сигурност може да бъде проблематично, главно поради недостатъчно ясната дефиниция на разглеждания предмет, т.е. култура. Въпреки че е нова концепция, тя все още е подложена на много промени. Културната сигурност се идентифицира със сигурността на идентичността на държавата и индивидите. В съвременния дискурс се разграничават три подхода към анализа на сигурността на индивида. При първия подход се позоваваме на концепцията за естественото право и на основните човешки права, правото на живот, свобода и щастие, като по този начин се очаква международната общност да гарантира и защитава правата на индивидите. При втория подход е важно да се съсредоточим върху мерки, насочени към защита на отделните лица. Те са насочени към укрепване на международното право, предимно по отношение на въпроси като геноцид, военни престъпления и елиминиране на оръжия, които са особено опасни за цивилното население. Третият подход е в полза на много широк поглед върху сигурността.

Последните два раздела се изследват проблемите и въпросите свързани с европейската и глобалната футурология вследствие миграционните процеси.

3. Основни приноси (научни и научно-приложни) и резултати:

Мирослав Краковски проявява необходимите качества като изследовател и експерт. Основната част от неговите научни и научно-приложни изследвания, проучвания и интереси са посветени на проблемите свързани със социалната система. В търсене на осигуряване на ефективна защита от въздействието на миграцията за европейската сигурност и идентичност, автора представя реална картина на актуалното състояние и форми на културната сигурност и идентичност на държавите от Европа и в частност на Полша. Дисертационния труд и депозираните научни публикации свързани с него могат да бъдат отнесени към професионално направление „Национална сигурност“ с определени приноси свързани с:

- Направен е преглед и анализ на водещите теоретични схващания в сферата на социологията, теологията и антропологията с цел изясняване на същността и видовете

рискове, заплахи и проблеми за националната сигурност както във външен, така и във вътрешен план, отчитайки миграционните процеси в регионален и глобален мащаб.

- Изготвен е актуален списък на теоретични източници, нормативни актове и документи, разкриващи еволюцията в разбирането за социалната система в контекста на миграцията.

4. Критични бележки и препоръки

Към автора най-добронамерено биха могли да бъдат направени и някои бележки и препоръки без това да намалява научната стойност на дисертационния труд, а именно:

1. Препоръчвам на автора да продължи да изследва проблемите свързани с сигурността на летищата и постоянно да актуализира своите лекции и публикации, поради актуалността и динамиката на разглежданата тематика.

2. Препоръчвам на автора да задълбочи теоретичния анализ на разгледаните правни актове, обобщенията и изводите по тяхното прилагане. Повече критика към авторите посветени на проблема, както и по-твърдото отстояване и налагане на собственото мнение.

3. Уикипедията (22 броя позовавания) не може да се посочва като достоверен източник на информация в едно научно произведение. То може да служи като справочник на автора, но не и за източник на информация.

4. Използваният език и техника за изписване на дисертационния труд следва да е в контекста на изследователски научен труд със задълбочени анализи и обобщения на базата на посочените и описани научни знания и теории в разработката, от тук и научните приноси в науката ще бъдат по ясно изразени и определени.

Направените бележки и препоръки по никакъв начин не влияят върху общото ми положително впечатление от представената за рецензиране дисертация.

5. Заключение

Въз основа на горенаписаното и като имам в предвид правно определените критерии и показатели за заемане на научна степен „доктор на науките”, давам следното заключение:

Представеният дисертационен труд с автор д-р Мирослав Краковски съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в

науката и отговаря напълно на условията и изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

Във връзка с гореизложеното давам положителна оценка и съответно препоръка към научното жури в тази насока да гласува за присъждане на научната степен „доктор на науките“ на д-р Мирослав Краковски.

Дал рецензията:

Доц. д-р Станимир Илиев

28.11.2025 г.

София